

باسمه تعالی
طرح نظام اخلاقی مادرانه
اکرم باجلان^۱

چکیده

جامعه برای بقای خود به نهاد اخلاقی نیازمند است که الگوی اخلاقی را در اختیار افراد جامعه قرار می‌دهد. اما آیا الگوی اخلاقی زنان با مردان با یکدیگر متفاوت است؟ آیا آنچه که فضیلت اخلاقی برای زنان در الگوی اخلاقی آنان دانسته می‌شود با فضیلت‌های اخلاقی مردان تفاوت دارد؟ این پرسش‌ها و سؤالات مشابه با شروع جنبش زنان فراروی دیدگاه‌های اخلاقی رایج در غرب قرار گرفت و تا به امروز فمینیست‌ها تلاش کرده‌اند به آن پاسخی در خور دهند. این در حالی است که تاکنون برای اخلاق مادری حالت ثابت و پایایی از جانب هیچ‌یک از فمینیست‌ها ارائه نشده، بلکه اخلاق مادری در قالب مجموعه‌ای از رفتارها که وابسته به شرایط و مقتضیات لحاظ شده است. مادری در رویکرد اخلاق سنتی فرهنگ غرب موجودی منفعل و بی‌قدرت است. اما در رویکردهای معاصر اخلاق فمینیستی سعی می‌شود با روش «تفکر مادرانه» به استنباطی توانمند از رفتارهای مادرانه دست یابند.

در این مقاله تلاش شده تا با مرور تاریخی این مسأله سه پاسخ، برابری اخلاقی زنان و مردان، تفاوت اخلاقی زنان و مردان و برتری اخلاقی زنان مبتنی بر ارائه الگوی اخلاقی طرح و بررسی شود و در انتها مؤلفه‌های الگوی اخلاق مادری مورد نظر قرار گیرد. هر چند که فمینیست‌ها و غیر فمینیست‌ها بر این الگو به دلایل مختلف مانند جزئی‌نگری، نداشتن طاق در برابر پاسخگویی به مسائل پیچیده‌تر، پررنگ کردن نقش مادری و حذف نقش پدری انتقادات وارد به این الگو دانسته‌اند.

کلمات کلیدی:

نظام اخلاقی مادرانه، برابری اخلاقی، تفاوت اخلاقی، برتری اخلاقی.

^۱ . دانشجوی دکتری مطالعات و تحقیقات زنان دانشگاه ادیان و مذاهب. ۰۹۱۹۳۷۱۴۱۹۳